

8+1 Minibüs Mü Yoksa Otomobil mi?

Maliye Bakanlığı son zamanlarda birçok yeni uygulama ile gündemde olup, yine kayıtlı mükellefin adeta ensesinde olduğunu hissettirmektedir. Yeni uygulamaların bir tanesi vergi mükelleflerine yazı göndererek 2007 yılının son üç döneminde KDV ödemeniz olmadığından dolayı, devir KDV beyan ettiniz diye görüşmeye çağırmakta, bu görüşmelerde aba altından sopa göstericesine, mükellefler zorunlu beyana yönlendirilmektedir.

Bu uygulamalar sürer iken, gündeme Motorlu Taşıtlar Vergi Dairesi Müdürlüklerince hazırlanan Özel Tüketim Vergisi Zıya hakkında düzenlenen inceleme raporları üzerine salınan vergiler ve cezalar oturmuştur. Oturma ki, ne oturma;

Herkes tarafından bilinen bir gerçek vardır ki; Transporter vb. araçlar, insanlar tarafından alınmakta, iç kısmında dizayn yapılarak daha konforlu ve teknoloji yönünden zengin donanımlara kavuşturularak kullanılmaktadır. Bu araçları alan kişiler, araçların tamamen iç kısmında dizayn yapmakta ve yapılan işlemler aracın asli halinde bir değişiklik yaratmamaktadır. Yani Kapalı kasa kamyonet, camlı van, minibüs adı altında alınan aracın iç kısmında koltuk sayısının azalması veya artması bu aracın minibüs sınıfından çıkararak, iş makinesi, uçak, otomobil sınıfına sokmamaktadır İç kısmında dizayn yapılan minibüsü yoldan geçen yüz kişiye göstermiş olsanız, bir kişi bu araca otomobil demez. Çünkü bu araç nitelik olarak minibüstür.

Şimdi durun bakalım. Biz bu aracı yüz kişiye göstersek, bir kişi otomobil demez dedik ya, bununla yetinmedik, aracın içerisinde yaptığımız değişiklik neticesinde 8+1 koltuk yerleştirdik ve ilgili mevzuat gereği tescil işlemlerini yaptırmak üzere Trafik Şube müdürlüğüne müracaat ettik. Emniyet Genel Müdürlüğü içerisinde konumlanmış ve nakil vasıtalarının tescil ve ruhsatlandırılmasına yetkili birim, aracımıza minibüs diyerek tescil etti ve ruhsat düzenledi. Ruhsatımızı aldık aracın muayenesini yaptırmak üzere Karayolları Fenni Muayene istasyonuna gittik, o da ne, aracımıza minibüs dediler ve muayene işlemlerimizi yaptılar. Hazır yola çıkmışken Motorlu Taşıtlar vergimizi de ödeyelim dedik ve ilgili vergi dairesine araç ruhsatımız ile müracaat ettik ve Motorlu Taşıtlar Vergimizi Minibüs olarak tahsil ettiler ve yaptığımız ödemeden dolayı da teşekkür ettiler. Bu arada araç ile ilgili değişiklikleri yapar iken tescil öncesi hazırlanan mühendis rapor ve projelerinde ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca verilen Araç tip onay belgesinde de aracımızın minibüs olduğu yer almaktadır. Yıllar yılları kovaladı, minibüs olan araçtan dolayı her yıl muayene işlemi yaptırдық, muayene işlemi öncesi MTV borcu olmadığına dair yazılar aldık, vergiler ödedik, trafikte polisler kontroller yaptılar, arkadaşlar ne güzel minibüsün var derken aradan 3 yıl geçti. Maliye Bakanlığı Motorlu Taşıtlar Vergi dairesi bir rapor hazırlayıp, tebliğ etti. Raporda biz sizin aracınızın Motorlu Taşıtlar Vergisini Minibüs olarak aldık ancak sizin aracınızı otomobil, bu yüzden aracınızın değerinden fazla vergi ve ceza ödeyeceksiniz. Evet, herhalde bu yazıyı okuyan sizlerin yaşadıkları da yukarıdaki mizahsen anlatımdakinden farklı olmasa gerek. Peki şimdi ne olacak.

Yukarıdaki anlatımlar hakkında kanun ve yönetmelikleri karıştırdığımızda neler çıktı. 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 2. maddesinde yer alan tanımlara baktığımızda;

Minibüs; Yapısı itibariyle sürücüsü dahil dokuz (8+1) ile onbeş oturma yeri olan ve insan taşımak üzere imal edilmiş bulunan motorlu araçtır.

Otomobil; Yapısı itibariyle sürücüsü dahil en çok sekiz oturma yeri olan ve insan taşımak üzere imal edilmiş bulunan motorlu araçtır.

Kanun tanımlamasına göre 8+1 yani dokuz oturma yeri olan araçlar minibüs kabul edilmektedir.

13.10.1983 tarih 2918 sayılı kanuna dayanan ve 18.7.1987 tarih 23053 mükerrer resmi gazetede yayımlanan Karayolları trafik Yönetmeliğinin 3. maddesinde otomobil ve minibüs aynen 197 sayılı MTV kanunda tanımlandığı şekli ile tanımlanmış ve 8+1 araçlar minibüs kabul edilmiştir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca verilen ARAÇ TİP ONAY BELGESİNDE de bu tip araçlar minibüs kabul edilmektedir. Araç muayene istasyonlarınca ve kayıt ve tescile yetkili birim olan trafik siciline de bu araçlar minibüs kabul edilmektedir.

Maliye tüm bu kanun, yönetmelik, talimat vb. kabul etmeyerek Gümrük tarife cetvelini dikkate alarak, şoför dahil 10 ve daha fazla kişi taşımaya mahsus araçları minibüs, şoför dahil 10 kişi altında insan taşıyan araçları otomobil kabul etmektedir. Bu kabul neticesinde %84'e kadar ÖTV ve vergi ziyai cezası hesaplayarak araç sahiplerine tebliğ etmektedir.

Ortada bir gerçek vardır ki, hiçbir tanımlama bu gerçeği değiştiremez. Araç gerçekte minibüs ise hiçbir kanun çeşitli tanım ve yorumlamalar ile bunun vapur, motosiklet veya otomobil olduğunu iddia edemez. Hukuk gerçeklerin ta kendisidir. Gerçek dışı tanımlar hukukla bağdaşmaz.

Şimdi Maliye bu tanıma ve yoruma nereden ulaşıyor.4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun 15/2-b maddesini öyle bir yorumluyor ki; adeta koyuna dört bacağın var diye inek diyor. İlgili yasanının maddesi aynen;

31.07.2004 tarih ve 25539 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan 5228 sayılı Kanunun 23 üncü maddesiyle değişen ve 03.08.2004 tarihinden geçerli olarak yürürlüğe giren şekli.) (II) sayılı listedeki mallardan kayıt ve tescile tabi olanların, ilk iktisap tarihinden itibaren beş yıl içinde (31.12.2004 tarih ve 25687 (3) mükerrer sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan 5281 sayılı Kanunun 37 nci maddesiyle eklenen ibare.) 87.02 (Otobüs ve midibüs hariç), 87.03 veya 87.04 ("Diğerleri" grubu hariç) tarife pozisyonlarında yer alan mallara dönüştürülmesi halinde, daha önce ödenen vergi mahsup edilmek suretiyle bu malların ilk iktisabındaki matrah esas alınarak değişiklik uyarınca adına kayıt ve tescil işlemi yapıldan, değişikliğin kayıt ve tescili tarihinde dönüştürülen mallar için geçerli olan oran üzerinden, bu tarihte özel tüketim vergisi alınır.

Maliye bu hükmü dikkate alır iken kendi içinde tanım kargaşasına düşmektedir. Bir aracı Motorlu taşıtlar vergisi yönünden minibüs kabul edip, vergi tahsil ediyor, aynı daire aynı aracı Özel tüketim vergisi yönünde ise otomobil kabul ediyor.

Yukarıdaki dayanağı inceler iken 4760 sayılı ÖTV kanununun 1. maddesine bakalım. Maddenin b- bendinde verginin konusunu oluşturan olayın (II) sayılı listede yer alan (Minübüs, midibüs, otobüs gibi) malların kayıt ve tescile tabi olanların ilk iktisabında verginin konusuna girdiği söylenmektedir. İlk iktisap bu tür araçlarda tescil ile olmaktadır. Peki, bu araçların kayıt ve tescilini kim yapıyor. Bu sorunun cevabı da kanununun 2. maddesinin c- bendinde yer alıyor. Bu bende göre bu malların kayıt ve tescilini; Motorlu taşıtların ilgili mevzuat gereğince trafik, belediye, liman ve ulaştırma bakanlığı sivil havacılık genel müdürlüğünce tutulan sicil hava vasıtaları siciline yapılan kayıt ve tescillerin oluşturduğu tanımlanmıştır. Yani nakil vasıtalarının tescilini trafik sicil müdürlüklerinin yapacağını kanun belirtmektedir. Yani kanun ben trafik sicilinin yaptığı tescile bakarım diyor. Sonra kanununun 3. maddesinde vergiyi doğuran olaya bakalım. 4760 sayılı Özel Tüketim vergisi kanununun 3. maddesine göre vergiyi doğuran olay a- mal teslimi veya ilk iktisap hallerinde malın teslimi veya ilk iktisabı yani edinilmesi. Şimdi bu 3 maddeyi alt alta yazdığımızda, nakil vasıtalarının ilk iktisabında trafik şubelerince tescili, tescil esnasında aracın tescil edilen isminin (otomobil, minibüs, midibüs) 4760 sayılı kanununun lafı gereği vergiyi doğuran olayın gerçekleşmesinde dikkate alınacağı ve tescil edilen malın tescili ile ÖTV'nin doğacağını kabul etmektedir. Yasa trafik şubelerince tescili yapılan araç için yasada belirlenen oranda Özel tüketim vergisi alınabileceğine hükmetmiştir. Maliyenin yayımlamış olduğu iç genelge ne 197 sayılı MTV kanunu, ne 4760 sayılı ÖTV Kanunu, ne Karayolları yönetmeliği üzerinde yer alamaz ve hiçbir kanun yayımlandığı tarihten geriye yürütülemez. Yürütülür ise Türk yargısı mutlaka dur der. GTİP yer alan tanımlar, kanuni tanımların üzerinde olmayıp, 31,7,2003 tarih ve 2003/1 sıra numaralı Özel Tüketim Vergisi Kanunu iç genelgesi 15. maddenin yorumunu ve uygulamasını kanunları hiçe sayarak yapmamalıdır.

Olaya farklı açıdan bakan bir yoruma göre de, 4760 sayılı kanun ekinde yer alan listelerde koltuk sayısına bağlı olarak bir ayırımı gidilmemişken, yukarıda bahis konusu olan iç genelgeye göre koltuk sayısının esas alınarak, aracın GTİP'nun değiştirilmesinin yerinde olmayacağı ve bu dayanak ile vergi ve cezanın kaldırıldığı yönünde mahkeme kararı olduğu Sayın Şükrü Kızılot hocamızın bir makalesinde de yer almıştır.

Maliye bir an önce bu uygulamasına son vermeli ve 4760 sayılı kanun ekinde motorlu araç tanımları ile ilgili olarak 197 sayılı kanunda yapılan tanımları kabul ederek, zor günler geçiren vergi mükelleflerini mağdur etmemeli , itilaflara ve yargıya başvuruları engellemek adına bir an önce yasal düzenleme yapmalı yada Anayasa Mahkemesinin bir an önce bu konuda toplumsal yararı göz önüne alarak karar vermelidir.

YMM-Zübeyir ÜLGER
Kıdemli Baş Denetçi